



ÅRSBERETNING

# Regnskab 2016



REGION NORDJYLLAND  
- i gode hænder



## FORORD

Tallene i regnskabet for 2016 er positiv læsning. Regionen overholder de udgiftsrammer og øvrige forpligtelser, der er aftalt med regeringen.

Men den virkelige historie ligger et spadestik dybere. Den handler om de resultater og udfordringer, som året har budt på.

Det helt centrale pejlemærke for 2016 har været de ambitiøse mål for hurtig udredning og behandling, som blev besluttet i budgetaftalen. Det handler grundlæggende om, at der er "respekt for patientens tid". Ved udgangen af året er det ikke alle mål, der er opfyldt – men udviklingen hen over året har tydeligt vist, at det går den rigtige vej. Indsatserne for hurtigere udredning og behandling fortsættes og udbygges. I budget 2017 er der således prioriteret yderligere knap 40 mio. kr. til området.

I 2016 har der været betydelige udfordringer i forbindelse med driften af det kirurgiske område på matriklen i Thisted. I juni måned var det således nødvendigt at indføre en midlertidig driftsmodel for matriklen i Thisted. Det indebærer særligt, at der ikke modtages akutte kirurgiske patienter og traumer på hospitalet. Der arbejdes på højtryk for, at hospitalet hurtigst muligt kan vende tilbage til en normal driftssituation – med opbakning fra alle politiske partier i Regionsrådet.

Jeg finder det naturligvis positivt, at der fra nationalt hold er kommet mere fokus på yderområdernes udfordringer omkring lægedækning. Jeg ser frem til, at regionerne nu får mere fleksible rammer i forhold til opgaven med at sikre lægedækning for alle borgere – og ikke mindst, at der næste studieår kan optages yderligere 50 studerende ved lægeuddannelsen på Aalborg Universitet.

Der stilles mange krav til regionens personale – der løbes stadig hurtigere hver eneste arbejdsdag, og der produceres flere og flere ydelser. Det er min klare vurdering, at der nu er behov for en ny type af styring i sundhedsvæsenet, hvor fokus flyttes fra kvantitet til kvalitet – og dermed til, hvad der skaber værdi for den enkelte patient. Region Nordjylland vil derfor i 2017 øge indsatserne omkring "værdibaseret sundhed". Og i det lys hilsner jeg også den debat, der er rejst omkring afskaffelse af de årlige produktivitetskrav, velkommen.

I forhold til de mange initiativer på det regionale udviklingsområde glæder jeg mig særligt over, at region, uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv i fællesskab via projektet "Vejen til varige jobs" er med til at imødekomme fremtidens behov for faglært arbejdskraft i Nordjylland.

I årsberetningen kan du læse om en lang række af regionens øvrige tiltag, der skal understøtte et godt liv for alle nordjyder – i et sammenhængende Nordjylland.

Ulla Astman  
Regionsrådsformand

# INDHOLD

<b>1 Ledelsesberetning .....</b>	<b>5</b>
<b>1.1 Regnskabsresultatet for 2016 .....</b>	<b>5</b>
1.1.1 Sundhedsområdet .....	5
1.1.2 Speciaalsektoren .....	6
1.1.3 Regional udvikling .....	7
1.1.4 Det samlede resultat .....	8
1.1.5 Likviditet .....	9
1.1.6 Personaleoversigt .....	9
<b>1.2 Indsatsområder i 2016 .....</b>	<b>11</b>
1.2.1 Status for politiske målsætninger .....	11
1.2.2 Forbedringsindsatser .....	12
1.2.3 Nye vinkler på styring af sundhedsvæsnets .....	12
1.2.4 Første læger fra Aalborg Universitet .....	13
1.2.5 Arbejdsmiljøindsatser .....	13
1.2.6 Sikring af faglært arbejdskraft i Nordjylland .....	14
1.2.7 Styrket vest-dansk samarbejde .....	14
1.2.8 Grøn omstilling er god forretning .....	15
1.2.9 Udvikling af Speciaalsektorens tilbud .....	15
1.2.10 Status for byggeriet af Nyt Aalborg Universitetshospital .....	16
1.2.11 Øvrige anlægsprojekter på sundhedsområdet .....	17
<b>2 Ledelsens regnskabserklæring (sammendrag) .....</b>	<b>16</b>
<b>3 Revisorerklæring .....</b>	<b>18</b>
<b>4 Udviklingstendenser .....</b>	<b>19</b>
4.1 Sundhedsområdet .....	19
4.2 Speciaalsektoren .....	21
4.3 Regional udvikling .....	21
<b>5 Regnskabsoversigter mv. ....</b>	<b>22</b>
5.1 Regnskabsoversigt udgifts- og omkostningsbaseret .....	22
5.2 Resultatopgørelse .....	24
5.3 Pengestrømsopgørelse .....	25
5.4 Balance .....	26
5.5 Noter til resultatopgørelse og balance .....	29
5.6 Overførsler .....	35
5.7 Anvendt regnskabspraksis .....	36

# 1 Ledelsesberetning

Hermed præsenteres Region Nordjyllands regnskab for 2016.

Regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med de gældende regelsæt og "god regnskabsskik" - og det er vurderingen, at regnskabet giver et retvisende billede af regionens aktiver, passiver, økonomiske stilling og resultat.

Ledelsesberetningen består af to elementer: Indledningsvis gives en overordnet præsentation af regnskabsresultatet, hvorefter der sættes fokus på væsentlige regionale indsatsområder i 2016.

## 1.1 Regnskabsresultatet for 2016

Regnskabet viser som udgangspunkt et positivt resultat på alle regionens driftsområder set i forhold til de budgetterede niveauer.

### 1.1.1 Sundhedsområdet

Sundhedsområdet er regionens største driftsområde – og udgør ca. 90% af den samlede regionale økonomi. Regionens hovedopgaver er driften af de nordjyske hospitaler (herunder psykiatri) og levering af sygesikringsydelser.

#### Driftsresultatet

På Sundhedsområdets drift svarer regnskabsresultatet til det budgetterede niveau – og dermed også til det udgiftsniveau, der er aftalt med regeringen.

De samlede afvigelser på Sundhedsområdets drift fremgår af den følgende tabel:

Tabel: Specifikation af afvigelser i forhold til korrigeret budget på Sundhedsområdet (udgifter - mio. kr.)

	Afvigelse
Hospitaler	-17
Tværgående drift	-13
Samhandel og privat	-23
Fællesudgifter mv.	77
Sygesikringsmedicin	1
Øvrig sygesikring	-11
Administration	7
Korrektion P/L udvikling	-20
<b>I alt</b>	<b>0</b>

(+) angiver et mindreforbrug, (-) angiver et merforbrug

Resultatet dækker over en række afvigelser, hvoraf visse allerede viste sig tidligt på året. Det drejer sig primært om øgede udgifter indenfor tandlægeområdet, men også en aftagende udvikling i udgifterne til sygehusmedicin. Samtidig var budgettet præget af flere initiativer og puljer afsat i finanslovsaftaler mv., hvor afklaring af konkret anvendelse ikke var tydelig. Derfor har der i løbet af året eksisteret en række ikke-udmøntede puljer.

Arbejdet med de politiske målsætninger om udredning, behandling og kræftforløb har fyldt meget i 2016. Men særligt har der været udfordringer i forbindelse med driften af det kirurgiske område på matriklen i Thisted.

Udviklingen i udgifterne til sygehusmedicin var forud for budgetlægningen meget markant, og derfor blev der ind i budgettet for 2016 afsat midler til afdækning af en fortsat høj vækst på dette område. Hurtig implementering af RADS-vejledninger og tilhørende substitution af en række lægemidler i anden halvdel af 2015, medførte imidlertid en aftagende vækstrate ind i 2016. Det stod derfor tidligt klart, at der kunne forventes mindreforbrug på sygehusmedicin i forhold til det budgetterede niveau.

Omvendt havde nye retningslinjer på tandlægeområdet medført markant stigende (og uventede) udgifter på dette område i 2015. En udvikling som det tidligt i 2016 stod klart ville fortsætte ind i dette regnskabsår.

Regionens udgiftsloft blev endvidere reduceret med ca. 20 mio.kr. i 2016, idet opdaterede skøn for pris- og lønudviklingen viste en lavere stigningstakt end forudsat ved indgåelse af økonomiaftalen. Reduktionen i udgiftsloftet blev håndteret gennem mindreforbrug i den centrale puljer/fællesudgifter.

Udviklingen på hospitalsområdet viser, at **Aalborg Universitetshospital** ender med et merforbrug på godt 7 mio.kr, særligt begrundet i ubalancer vedr. vikarudgifter og lægelige artikler. Dette har i løbet af året medført behov for at udvise tilbageholdenhed på anskaffelser, nye initiativer og puljer. Hospitalet har i 2016 arbejdet seriøst og målrettet med en omstillingsplan på ca. 150 mio. kr. - samtidig med, at hospitalet stort set opfylder de politiske målsætninger om hurtigere udredning og behandling.

**Regionshospitalet Nordjylland** ender i 2016 med et merforbrug på knap 10 mio.kr. Hospitalet har igennem 2016 været præget af en usikker lægedækning og rekrutteringssituation på det kirurgiske område, der førte til nedlukning for det akutte indtag af kirurgiske patienter i Thisted med virkning fra medio 2016. Siden har der været arbejdet på en plan for konsolidering af både nuværende og fremtidige funktioner i Thisted med hjælp fra såvel regionshospitalets øvrige matrikler, såvel som Aalborg Universitetshospital.

I november måned blev der truffet politisk beslutning om at fastholde lukningen af den akutte organkirurgi indtil det igen er muligt at rekruttere.

Regionsrådet besluttede ligeledes i november, at der skal laves et detaljeret beslutningsgrundlag for Fremtidens Thisted. Fokus har her været på at analysere bæredygtigheden af den samlede hospitalsdrift på matriklen i Thisted med henblik på at sikre en tydelig, fagligt bæredygtig og rekrutteringsmæssigt attraktivt hospital.

Endelig har **Psykiatrien** efter et år med nedlukning af to sengeafsnit og en udfordret rekrutteringsmæssig situation indenfor børn- og ungepsykiatrien, præsteret et lille mindreforbrug på knap 1 mio.kr.

### **Resultat for anlægsområdet**

Anlægsområdet udviser et (brutto)mindreforbrug på ca. 170 mio. kr. i forhold til det korrigerede budget.

Hovedparten af mindreforbruget vedrører tidsforskydninger i projekterne omkring udbygning og renovering af Regionshospitalet Nordjylland i Hjørring samt etablering af redundant tunnel og udvidet serviceby ved Nyt Aalborg Universitetshospital. Mindreforbruget overføres til 2017.

Herudover er der et mindreforbrug på 24 mio. kr. ved Nyt Aalborg Universitetshospital (kvalitetsfundsprojektet), hvor der er sket forskydninger i forhold til de oprindelige forudsætninger.

## **1.1.2 Specialektoren**

Region Nordjyllands specialektor driver regionens tilbud på social- og specialundervisningsområdet.

Specialektoren har ansvaret for at drive og udvikle en række tilbud på de områder for mennesker med funktionsnedsættelser, der har behov for et særligt specialiseret tilbud.

Regnskab 2016 for sektorens rammeaftaleområde viser en samlet omsætning på 700,3 mio. kr. og et samlet underskud på 0,4 mio. kr. mod et budgetteret underskud på 0,9 mio. kr. Underskuddet dækkes af hensatte overskud fra tidligere år.

Den samlede omsætning for alle Specialektorens omsætningsområder i 2016 er på 762 mio. kr.

Specialektorens ledelse vurderer samlet set, at årsresultatet er tilfredsstillende.

Særligt at bemærke er:

- Der har været merforbrug ved enkelte tilbud.
- Der har været manglende søgning til Rehabiliteringscenter Strandgården
- Der er tilbagebetalt 3,8 mio. kr. for uretmæssigt opkrævede beløb for ledsagelse ved ferie og udflugter

Mange af sektorens tilbud oplever et højt aktivitetsniveau. Enkelte tilbud har dog ikke kunnet opnå den budgetterede belægning og har i videst mulige omfang tilrettet forbruget i overensstemmelse hermed.

I henhold til aftalerne i Styringsaftalen tilgår det samlede regnskabsresultat Specialektorens hensættelser. Der sker hensættelser for at sikre stabilitet i taksterne over tid og hensættelserne må endvidere benyttes til effektiviseringsstiltag, kvalitetsudvikling eller lignende. Hensættelserne må ikke overstige 5% af bruttoomkostningsbudgettet for rammeaftaletilbudene. Med hensættelsen af regnskabsunderskuddet for 2016 udgør hensættelserne ved Specialektorens rammeaftaletilbud 3,13% af bruttoomkostningsbudgettet.

Specialektoren arbejder for at skabe det bedst mulige grundlag for driften af tilbuddene, så udsving i efterspørgslen kan håndteres. Dette kræver en høj grad af omstillingsparathed på tilbuddene og løbende og aktiv økonomistyring.

### 1.1.3 Regional udvikling

Regional udvikling udarbejder strategier og indgår samarbejde, der skal støtte og sikre den regionale udvikling. Hovedopgaverne for sektoren er: Vækst og innovation, infrastruktur og mobilitet, uddannelse og kultur, jordforurening og råstofplanlægning.

Samlet set var der i 2016 afsat en samlet budgetramme på ca. 323 mio. kr.

Den faktiske pris- og lønudvikling i 2016 har vist sig at være markant lavere end forudsat ved budgetlægningen for 2016. På den baggrund har Finansministeriet sænket udgiftslofterne for regionernes driftsudgifter. For Regional udvikling svarer dette til en besparelse på ca. 3,5 mio. kr. Dette er primært realiseret ved, at a'contobetalingerne til Nordjyllands Trafiksel-skab er aftalt reduceret med dette beløb, ud fra en forventning om et markant bedre resultat for den kollektive trafik, end forudsat ved budgetlægningen.

Det samlede regnskab for Regional udvikling viser et mindreforbrug på 4,7 mio. kr. Heraf udgør pris- og lønbesparelsen 3,5 mio. kr. Det resterende mindreforbrug på 1,2 mio. kr. vedrører en række forskellige områder.

Det samlede regnskabsresultat holder sig således indenfor det med regeringen aftalte udgiftsniveau for 2016.

Indholdsmæssigt har regnskabsåret været domineret af vedtagelse af ny råstofplan, iværksættelse af initiativer rettet mod sikring af erhvervsfaglig arbejdskraft samt det Vestdanske Erhvervsamarbejde (videndeling på tværs af regionsgrænser).

### 1.1.4 Det samlede resultat

Den følgende tabel viser det samlede regnskabsresultatet fordelt på regionens tre driftsområder.

For Sundhedsområdet er opgjort både det udgiftsbaserede – og det omkostningsbaserede resultat.

Tabel: Samlet resultat (mio. kr.)

	Regnskab	Korrigeret budget	Afvigelse
<b>Sundhed</b>			
Drift (excl. korrektion for P/L udvikling)	10.993	11.012	19
<i>Anlæg</i>			
Bruttoudgifter	179	348	170
Indtægter	-15	-21	-6
<i>Kvalitetsfondsprojektet NAU</i>			
Bruttoudgifter	316	340	24
Hensættelse til medfinansiering af kvalitetsfondsprojekt	112	112	0
Tilskud fra Kvalitetsfonden	-41	0	41
Forbrug af tidligere års hensættelser	-231	-340	-109
Renter	-20	45	66
<b>Udgifter i alt</b>	<b>11.292</b>	<b>11.498</b>	<b>206</b>
Finansiering mv.	-11.307	-11.365	-58
<b>Udgiftsbaseret resultat</b>	<b>-15</b>	<b>133</b>	<b>148</b>
Omkostningselementer	-257	-277	-20
Øvrige reguleringer ift. udgiftsresultatet	85	203	118
<b>Omkostningsbaseret resultat</b>	<b>-186</b>	<b>60</b>	<b>246</b>
<b>Speciaalsektoren</b>			
Omkostninger	701	697	-4
Hensættelse til konsolidering mv.	0	-1	-1
Finansiering	-700	-695	5
<b>Omkostningsbaseret resultat</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
<i>Anlæg</i>			
Bruttoudgifter	72	144	73
Indtægter	0	0	0
<b>Regional udvikling</b>			
Omkostninger	318	323	5
Finansiering	-322	-322	0
<b>Omkostningsbaseret resultat (også lig det udgiftsbaserede resultat)</b>	<b>-4</b>	<b>0</b>	<b>5</b>



## 1.1.5 Likviditet

Ultimo 2016 udgjorde regionens faktiske likviditet ca. 669 mio. kr., hvilket er ca. 210 mio. kr. mere end forventet ved budgetlægningen.

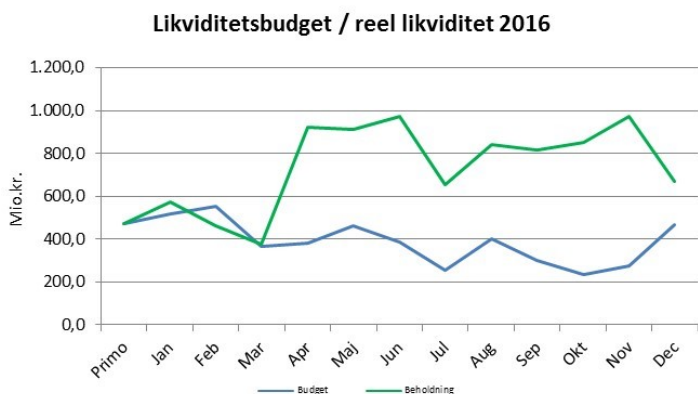
Dette skyldes helt overvejende, at udbetalingsanmodningen vedrørende Nyt Aalborg Universitets-hospital er godkendt i efteråret 2015, og der dermed er frigivet midler fra hensættelsen til projektet. Der forventes at være finansiering til projektet fremadrettet - enten i form af forbrug fra hensættelsen, lånoptag eller udbetalinger fra regeringens kvalitetsfond. Finansiering til projektet overføres løbende på baggrund af faktiske udgifter.

En yderligere årsag er den øgede overførsel af uforbrugte midler til anlægsprojekter på såvel Sundhedsområdet som Specialområdet.

I marts/april er der optaget lån til anlægsprojekter på Specialområdet på i alt 108 mio.kr. og i samme periode er betaling på godt 400 mio.kr. vedrørende behandling af nordjyske patienter i andre regioner tilbagebetalt til Region Nordjylland. Denne betaling er udbetalt igen på baggrund af nye oplysninger i juli måned.

Herudover har regionen i 2016 optaget lån til refinansiering af afdrag på lån på 75% af den budgetterede udgift.

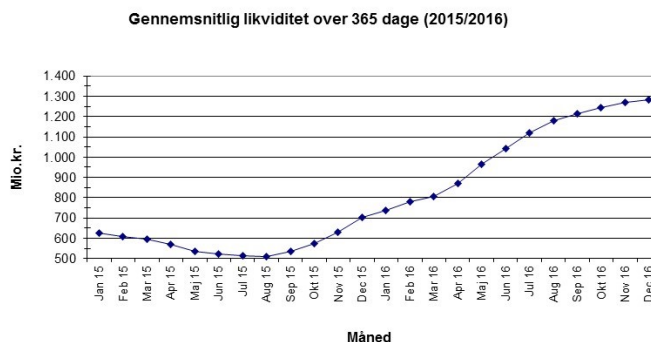
Figuren viser den reelle udvikling i likviditeten sammenlignet med det budgetterede niveau.



Figur: Udvikling i Regionens samlede likviditet 2016 (mio. kr.)

Herudover opgøres likviditeten som et løbende gennemsnit over 365 dage, kaldet kassekreditreglen.

Nedenfor vises en graf for det løbende gennemsnit.



Figur: Gennemsnitlig løbende likviditet for 2016 (mio. kr.)

Region Nordjyllands likviditet efter kassekreditreglen skal også opgøres på baggrund af indbyggerantal. En nødvendig beholdning anses for, at være minimum 1.000 kr. pr. indbygger. Den gennemsnitlige beholdning pr. ultimo december 2016 er på 2.185 kr., hvilket svarer til en stigning på 985 kr. pr. indbygger i løbet af 2016.

## 1.1.6 Personaleoversigt

Nedenfor er præsenteret et sammendrag af regionens personaleoversigt for 2016. En mere uddybende version kan findes i regnskabets bemærkningsdel.

Regionens samlede antal årsværk i 2016 andrager ca. 12.112. Senere på året vil regionens personaleårsberetning ("Personale i tal") blive præsenteret. Heri indgår nærmere analyser af udvikling, sammensætning mv. i relation til regionens personale.

Tabel: Sammenfatning af personaleoversigt 2016

	Årsværk
<b>SUNDHEDSOMRÅDET</b>	
Aalborg Universitetshospital	5.715
Regionshospital Nordjylland	2.347
Psykiatrien i Region Nordjylland	1.104
Øvrige enheder på Sundhedsområdet	965
<b>Sundhedsområdet i alt</b>	<b>10.132</b>
<b>SPECIALSEKTOREN</b>	
<b>Sektorens institutioner i alt</b>	<b>1.315</b>
<b>FÆLLES FORMÅL OG ADMINISTRATION</b>	
<b>Regionens fællesadministration i alt</b>	<b>664</b>
<i>incl. fagforvaltninger for specialsektor og regional udvikling</i>	

## 1.2 Indsatsområder i 2016

Nedenfor præsenteres et udvalg af regionens væsentligste indsatsområder og aktiviteter i 2016.

### 1.2.1 Status for politiske målsætninger

Region Nordjylland satte i forbindelse med budget 2016 "respekt for patientens tid" på dagsordenen. Det skete ved at fastsætte tre ambitiøse politiske målsætninger omkring hurtig udredning, hurtig behandling og hurtig kræftbehandling. Målsætningerne blev fastsat for at sikre patienterne hurtig og sammenhængende patientforløb uden unødigt ventetid.

Der er i løbet af 2016 iværksat en lang række tiltag for at understøtte realiseringen af målsætningerne. Tiltagene fortsætter ind i 2017, hvor målsætningerne i forbindelse med vedtagelsen af budget 2017 er strammet yderligere op.

#### Hurtig udredning

For at sikre sammenhængende patientforløb uden unødigt ventetid er det afgørende, at patienterne udredes hurtigt. Med udredningsretten er regionen forpligtet til at udrede patienter, som ønsker det, inden for 30 dage. Regionsrådet fastsatte i budget 2016 en målsætning om, at 65 pct. af alle patienter skulle udredes inden for 30 dage ved udgangen af 2016.

Resultatet ved udgangen af november (og dermed regnskabsresultatet) blev, at 58 procent af patienterne i regionen blev udredt indenfor 30 dage.

#### Ventetid til behandling (operation)

Målsætningen i budget 2016 var, at ventetiden fra henvisning til operation skulle nedbringes til i gennemsnit 57 dage ved udgangen af 2016.

Data viser, at der i løbet af 2016 har været en positiv udvikling, men også at der i forbindelse med ferieperioderne har været stigende ventetid. Trods den positive udvikling er den politiske målsætning

ikke blevet nået i 2016 for Region Nordjylland samlet. Resultatet i november, og dermed regnskabsresultatet, blev 59 dage for Region Nordjylland.

Aalborg Universitetshospital havde ved udgangen af året en ventetid på 60 dage. Trods en positiv tendens er der fortsat specialer, hvor hospitalet er udfordret.

Hospitalet forventer, at ventetider indenfor disse specialer vil falde i løbet af 2017, hvilket vil bidrage til at hospitalet i 2017 kan nå de målsætninger, der er aftalt.

Regionshospital Nordjylland opnåede målsætningen i 2016 med en ventetid til operation på 56 dage ved udgangen af året.

#### Ventetid til kræftbehandling

Den politiske målsætning i 2016 var, at 88 procent af alle patienter, som påbegyndte en kræftbehandling, skulle have denne inden for standardforløbstiden i kræftpakkerne.

I august 2016 (senest tilgængelige tal ved årets udgang) overholdt 81 pct. af patienterne standardforløbstiderne i kræftpakkerne.

Den langt overvejende del af kræftpakkepatienterne starter forløbet på Aalborg Universitetshospital. Hospitalet har i 2016 arbejdet målrettet med realisering af den politiske målsætning. I løbet af første halvår 2016 viste udviklingen, at det var nødvendigt at iværksætte yderligere initiativer. Der er på den baggrund sket en styrkelse af den ledelsesmæssige fokus ved eksempelvis at sætte kræftpakkerne på som faste punkter i den udvidede hospitalsledelse, ligesom der på hospitalet er etableret kræftteams, som følger data og registreringer med henblik på at identificere forbedringspotentialer. Hospitalets indsats har haft en synlig effekt i tallene, som i august lå næsten 10 procentpoint over de tilsvarende tal for januar 2016.

## 1.2.2 Forbedringsindsatser

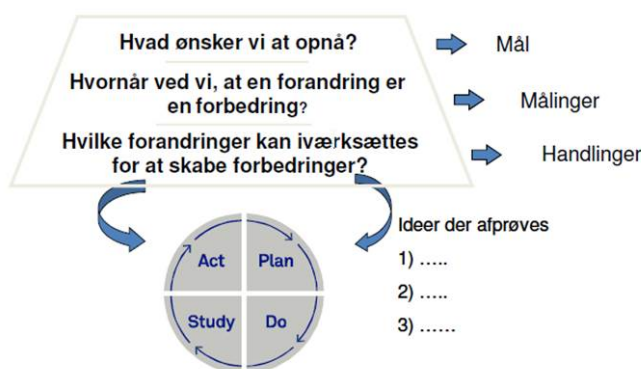
I 2016 er der sat yderligere turbo på regionens arbejde med "forbedringer".

En forbedring er en ændring, som gør noget bedre, end det var. Det skal forstås som ændringer i strukturer og processer, der medfører bedre kvalitet for patienten. Det handler ikke om, hvad god kvalitet er, men om hvordan vi opnår den kvalitet, som er vores mål.

Den nordjyske forbedringsmodel indebærer, at vi:

- Afprøver vores forbedringsideer i småskala
- Tager ved lære
- Breder de gode ideer ud

### Forbedringsmodellen



Det overordnede strategiske mål med forbedringsindsatserne er at støtte op om de politiske målsætninger omkring hurtig udredning, behandling og kræftbehandling.

Case: Forbedringsprojekt med formål at overholde udredningsret

*I Klinik Kirurgi-Kvinde-Barn på Regionshospitalet Nordjylland i Hjørring er der indenfor pædiatrien i foråret 2016 gennemført et strategisk forbedringsprojekt for at kunne leve op til udredningsretten på 30 dages ventetid.*

*Specialet har igangsat et projekt med tre forskellige fokusområder:*

- Antallet af forundersøgelser skal forøges
- Ventetiden på forundersøgelser skal sænkes
- Ventetiden på prøvesvar skal sænkes

*Resultatet af forbedringsprojektet er, at ventetiden på udredning af børn er reduceret. I 2015 blev 32 % af patienterne udredt indenfor 30 dage og i 2016 blev 66 % af patienterne udredt indenfor 30 dage.*

Herudover er målsætningen, at der lokalt opbygges kompetencer i forbedringsmetoder, og at det lokale forbedringsarbejde i klinikkerne fremmes og understøttes af hospitalsledelserne og topledelsen i Region Nordjylland. Endelig er det centralt, at de bedste forandringsideer hurtigt bliver udbredt til regionens hospitaler.

Forbedringsarbejdet fortsætter. Udover et utal af løbende forbedringsindsatser i den daglige drift er der nu igangsat 21 større strategiske forbedringsprojekter, som overvejende har det mål at sikre hurtig udredning, kortere ventetid på behandling og reducere ventetiden på kræftbehandling. Og flere er på vej i 2017.

## 1.2.3 Nye vinkler på styring af sundhedsvæsenet

De første skridt er i løbet af 2016 taget mod en ny orientering for styringen af sundhedsvæsenet. Heri ligger en orientering mod mere kvalitet på bekostning af kvantitet. Fokus rettes derfor på kvalitet i form af de ydelser, der giver værdi for patienten, og ikke blot på hvor mange ydelser, der skal produceres i systemet.

Konkret har Region Nordjylland i 2016 igangsat første projekt om værdibaseret sundhed og -styring. Projektet omfatter operationer med knæ- og hoftealloplastikker ved matriklen i Farsø. Fokus er på at udvikle en analysemodel, der kan forudsige, hvilke resultater en patient kan forvente, såfremt patienten får en operation. Forudsigelserne skal tage udgangspunkt i den individuelle patient og vil være forskellige afhængig af, hvilke risikofaktorer patienten har (for eksempel alder, rygning, vægt eller diabetes). Målet er at udvikle et IT-program, som kan understøtte både klinikere og patienter i at træffe de bedste kliniske beslutninger. Men også at afprøve nye styringsmodeller der har fokus på såvel de patientnære resultater som på de anvendte ressourcer.

I 2017 opstartes endnu et projekt for diabetesområdet. Diabetesprojektet er aktuelt i sin indledende fase, hvor det skal afklares, hvor i regionen projektet skal igangsættes. Projektets retning og indhold

skal blandt andet afstemmes med regionens planer i forhold til det fremtidige samarbejde med Novo Nordisk Fonden (etablering af Steno diabetes center).

### 1.2.4 Første læger fra Aalborg Universitet

2016 var året, hvor de første læger dimitterede fra Aalborg Universitet.

Da lægeuddannelsen startede i Aalborg i 2010 var der plads til 50 studerende. Fra studieåret 2017/2018 er der plads til 150 studerende.

I 2016 var det knap halvdelen af de studerende, der blev kandidater (21), og som dermed var parate til at gå videre med deres speciallægeuddannelse. Ca. 70 procent af kandidaterne begyndte deres kliniske basislægeuddannelse i Region Nordjylland, og størsteparten erklærer, at de har til hensigt at forblive i Nordjylland.

At det "kun" var knap halvdelen af de studerende, der blev kandidater skyldes ikke et stort frafald – kun at de af forskellige årsager har skubbet eksamen lidt.

I årene fremover vil regionen følge tæt, hvor stor en del af de læger, der er uddannet i Aalborg, der fortsætter i uddannelse i Region Nordjylland / Videreuddannelsesregion Nord. Med afsæt i nordjysk lægedækning gøres der særlig indsats for et godt uddannelsesmiljø og gode muligheder for lægekarriere i Nordjylland.

Det er således en klar forventning, at lægeuddannelsen vil reducere lægemanglen i Nordjylland – og dermed bidrage til fremtidssikringen af hele det nordjyske sundhedsvæsen.

### 1.2.5 Arbejdsmiljøindsatser

Regionen prioriterer et godt arbejdsmiljø. Også i 2016 er der gennemført en lang række målrettede indsatser.

Som særligt eksempel kan nævnes, at kortlægningen af det psykiske arbejdsmiljø i Psykiatrien (Trivsel 2016) angav, at en stor del af plejepersonalet hyppigt udsættes for vold og trusler på arbejdet. Endvidere har der været flere episoder med alvorlige voldsbaserede arbejdsskader i 2016.

Som en konsekvens heraf nedsatte psykiatridelelsen en såkaldt task-force, som har til opgave at analysere, evaluere og give anbefalinger med sigte på yderligere forebyggelse af vold og trusler om vold i Psykiatrien. Task-force har særligt prioriteret følgende indsatser:

- En tydeligere holdning imod misbrug samt fortsat kompetenceudvikling i forhold til håndtering af misbrugsrelaterede problemer.
- Fortsat kompetenceudvikling i relation til voldsrisikovurdering og –intervention i sengeafsnittene.
- En afprøvning af interventionsteams med særlig kompetence til håndtering af konfliktsituationer.
- Indførelse af miljømedarbejdere på alle sengeafsnit.
- Konsolidering af praksis om debriefing efter voldsomme hændelser.
- Etablering af projektorganisation vedrørende sikker fysisk indretning frem mod flytning til Nyt Aalborg Universitetshospital (NAU)

I forlængelse af task-force har Psykiatrien i 2016 haft særlig fokus på konsolidering af nyt koncept for kompetenceudvikling i konflikthåndtering. Det omfatter blandt andet et obligatorisk grundkursus samt løbende vedligeholdelseskurser. I forlængelse heraf, har Psykiatrien også arbejdet med implementering af principperne om "Safewards", som er en internationalt anerkendt model for reduktion af konflikter i blandt andet Psykiatrien.

Endelig udbreder Psykiatrien fra 2016 projekt "Sikker Psykiatri" og herunder indsatsen for reduktion

af konflikt og tvang fra få pilotafsnit til samtlige sengeafsnit. Indsatserne i Sikker Psykiatri flugter godt med de øvrige tiltag i organisationen.

Effekterne af tiltagene vil løbende blive monitoreret.

### 1.2.6 Sikring af faglært arbejdskraft i Nordjylland

Vækstforum og Regionsrådet har i 2016 igangsat en række initiativer, der skal dæmme for manglen på kvalificeret arbejdskraft i Nordjylland. Det sker med baggrund i en analyse udarbejdet i regi af FremKom-projektet. Analysen peger på, at der i den kommende tid vil blive mangel på faglært arbejdskraft, nedgang i behovet for ufaglærte, mangel på specialiseret og højtuddannet arbejdskraft.

Et væsentligt initiativ for at få flere faglærte, er at give både beskæftigede og ledige et kompetenceløft fra ufaglært til faglært. Dette sker gennem projektet "Vejen til varige jobs" med et samlet budget på 40 mio. kr., styret af de nordjyske erhvervsskoler. Vækstforum har bidraget med 20 mio. kr. Målet med projektet er at øge antallet af voksne ufaglærte, der opnår en faglært uddannelse i Region Nordjylland indenfor industrien samt privat og offentlig service.



Et andet eksempel på arbejdet med at skabe flere faglærte er DM i Skills - et landsdækkende Danmarksmesterskab for unge lærlinge fra erhvervsuddannelserne initieret af arbejdsmarkedets parter. Formålet er at markedsføre erhvervsuddannelserne. Regionsrådet gav i 2016 en bevilling på 1,5

mio. kr. til planlægning og afholdelse af DM Skills i Aalborg i 2017, der tiltrækker omkring 40.000 folkeskoleelever, forældre, virksomheder mv. fra hele landet.

### 1.2.7 Styrket vest-dansk samarbejde

Gennem det Vestdanske Erhvervssamarbejde arbejdes der for at sikre virksomhedernes adgang til sammenhængende, specialiserede og koordinerede erhvervsfremmeindsatser i regionerne Syd Danmark, Midtjylland og Nordjylland. Fokus er på at styrke arbejdsdelingen samt at forenkle og konsolidere klynge- og netværksstrukturene på tværs af regionsgrænserne inden for fire områder:

- Energiteknologier,
- Sundheds- og velfærdsinnovation,
- Industri 4.0,
- Fødevarerområdet.

Gennem det Vestdanske Erhvervssamarbejde styrkes den fælles vidensdeling på tværs af regionsgrænserne, der understøttes fælles branding og tiltrækning af internationale investorer, virksomheder og talenter/kvalificeret arbejdskraft.

De tre regioner er alle en del af Scale-up Denmark, som er etableret i et samarbejde mellem alle danske regioner og Erhvervsstyrelsen. Målet er - med udgangspunkt i de regionale specialiseringer - at udvikle danske og internationale højvækstvirksomheder i 10 specialiserede elitecentre (accelerationmiljøer) fordelt i Danmark. I Nordjylland er etableret ét træningsmiljø. Det er indenfor det maritime område, hvor vi i forvejen har en styrkeposition.

Det er målet, at der på landsplan deltager i alt 355 virksomheder i elitetræningsforløbene, og at mindst 75% af disse udvikler sig til vækstvirksomheder inden for en 5-års periode. I Nordjylland forventes skabt minimum 100 nye jobs og opnået en meromsætning på 100 mio. kr. samt eksport for omkring 50 mio. kr.

## 1.2.8 Grøn omstilling er god forretning

En stor analyse (juni 2016) af grønne varer og tjenester i vstdansk erhvervsliv viser, at Nordjylland har opbygget en styrkeposition med mange virksomheder, som har gjort den grønne omstilling til en god forretning til gavn for både miljøet og den nordjyske omsætning, eksport og beskæftigelse.



Nordjyllands grønne styrke er ikke mindst et resultat af Regionsrådet og Vækstforums mangeårige investeringer i grøn omstilling og bæredygtige energiformer i det regionale erhvervsliv.

Analysen har tre hovedkonklusioner:

1. Grønne varer og tjenester udgør en både væsentlig og stigende del af den nordjyske økonomi. I alt 12 procent af det regionale bruttonationalprodukt (BNP) stammer fra den grønne omsætning, som når op på i alt 19,8 mia. kr. Til sammenligning er andelen af BNP kun 9 procent. på landsplan.
2. Grønne varer og tjenester skaber mange arbejdspladser i Nordjylland. Nærmere bestemt 7.300 fuldtidsbeskæftigede.
3. Nordjylland har styrkepositioner inden for grønne løsninger til især skibsfart og vindmølleindustri, idet mange nordjyske virksomheder i bl.a. metalindustrien er underleverandører til enten energibranchen eller den maritime branche.

## 1.2.9 Udvikling af Specialsektorens tilbud

Med udgangspunkt i de overordnede strategiske målsætninger for udvikling af Specialsektoren er der i 2016 arbejdet med en række indsatser:

### *Samarbejde med frivillige i Specialsektoren*

Regionen tror på, at et samarbejde mellem tilbudene, borgerne, der benytter dem, og de frivillige er udviklende for alle parter, når de rette rammer for samarbejdet sikres. Derfor er der i 2016 udarbejdet en frivillighedspolitik, der byder civilsamfundet inden for i de regionale tilbud og som sætter retning og rammer for samspillet med de frivillige. Der er i politikken lagt vægt på, at de frivillige er et supplement til de professionelle medarbejdere.

### *Velfærdsteknologi*

Region Nordjylland skal som en stor aktør på social- og specialundervisningsområdet spille en aktiv rolle i både brugen og udviklingen af velfærdsteknologiske løsninger. Løsninger, der baseres på kvalitet for borgerne, medarbejderne og organisering af arbejdsgange og understøttende en høj faglighed og som kan benyttes på et økonomisk ansvarligt grundlag. Det er Specialsektorens vurdering, at dette bedst opnås igennem et bredt samarbejde med interne som eksterne interessenter, og målet er, at øge brugen af velfærdsteknologiske løsninger. Sektoren afsøger i 2017 muligheden for at indgå i et bredt samarbejde om vidensdeling på området.

### *Effekt- og resultatmåling*

Region Nordjyllands indsats overfor borgerne på regionens tilbud, skal medvirke til, at hvert enkelte menneske, der benytter sektorens tilbud, får de bedst mulige vilkår for at mestre sin egen tilværelse. For at kunne opnå målet er det vigtigt at vide, hvilken hjælp der virker. Denne viden søger vi at opnå gennem systematisk at dokumentere effekten af indsatsen. I 2016 er der arbejdet med at udvikle sektorens dokumentationspraksis således, at det på sigt bliver muligt at foretage resultat- og effektmålinger af den indsats, der ydes på sektorens tilbud. Konkret er der i 2016 udviklet fælles indikatorkataloger for hhv. voksen- og børneområdet med henblik på at kunne foretage resultat- og effektmåling af indsatsen på tilbuddene.

### Ydelses- og takststrukturer

Region Nordjylland spiller med åbne kort i prisfastsættelsen af de ydelser vi tilbyder. Det betyder, at der er en logisk sammenhæng mellem den indsats, der ydes og den pris, der betales. Dette sikres gennem en fortsat udvikling af beskrivelserne af vore ydelser og beregningen af prisen for samme. Speciaalsektoren arbejder med udvikling af en ny ydelses- og takststruktur, som i endnu højere grad end den nuværende model kan imødekomme kommunernes behov for gennemsigtighed i pris og sammenhæng.

### Kundefokus

Region Nordjylland ønsker at samarbejde med kommunerne om at skabe sammenhæng og fremskridt for det enkelte menneske. Om vi lykkes i dette ønske kan vore kunder bedst fortælle os, og derfor vil vi vurdere, hvordan vi kan få indhentet denne viden. Speciaalsektoren har arbejdet med og afprøvet nye metoder til at afdække kundetilfredshed.

### Byggerier

Speciaalsektoren har i 2016 arbejdet med en omfattende investeringsplan, som dækker væsentlige renoveringer og nybyggerier. Formålet med aktiviteterne har været at opdatere og sikre tidssvarende rammer for beboere og medarbejdere.

Visualisering af Bosted Hadsund (erstatningsbyggeri for Visborggaard). Byggeriet forventes færdiggjort i 2017.



Visualisering: Østergaard Arkitekter ApS

Visualisering af ny afdeling til Bosted Kærvang på Mors. Byggeriet forventes færdiggjort i 2017



Visualisering: CUBO Arkitekter

## 1.2.10 Status for byggeriet af Nyt Aalborg Universitetshospital

Byggeriet af det nye universitetshospital i Aalborg Øst blev påbegyndt i august 2015. Det nye hospital bliver på ca. 170.000 m<sup>2</sup>, og vil gøre det muligt at samle de fleste af de funktioner, som i dag ligger på Aalborg Universitetshospital. De nyeste bygninger, Medicinerhuset og Onkologibygningen, skal dog fortsat bruges en årrække til ambulante funktioner. Byggeriet forventes at stå færdigt i 2020.

Der blev i foråret 2016 afholdt udbud på facader og i efteråret 2016 på udførelse af de indvendige elementer ved delprojektet omkring de to sengetårne samt forskning og uddannelse. Projektet Nyt Aalborg Universitetshospital er opdelt i flere delprojekter, og der vil de kommende år løbende blive afholdt udbud på delprojekterne.

Der arbejdes også med planlægning af andre projekter i tilknytning til Nyt Aalborg Universitetshospital, herunder blandt andet fjernkøling, udvidet serviceby, onkologi samt rensningsanlæg til hospitalspildevand. Desuden bygger Aalborg Universitet et nyt sundhedsvidenskabeligt fakultet i tilknytning til Nyt Aalborg Universitetshospital.



Nedenstående tabel viser det forventede investeringsforløb for den kvalitetsfondsfinansierede del af Nyt Aalborg Universitetshospital.

Kvalitetsfonds- projektet NAU	Før 2017	2017	2018	2019	2020	2021	I alt
Investeringsforløb (mio. kr. - 2009 p/l)	718	440	803	1386	762	81	4.190

Herudover har regionen afsat midler til egenfinansiering af en række servicefunktioner og onkologi.

#### *Aalborg Psykiatriske Hospital*

Aalborg Psykiatriske Hospital på Mølleparkvej og Brandevej skal på længere sigt samles på matriklen i Aalborg Øst. Første etape af nybyggeriet omfatter blandt andet de akutte afdelinger, ambulatorier samt retspsykiatrien, som i dag er placeret på Mølleparkvej. Etapen forventes gennemført 2015-2020. I oktober 2015 blev der antaget totalrådgiver, og i efteråret 2016 er første etape udbudt i totalentreprise. Der er afsat midler på investeringsoversigten til udflytning af psykiatrien, ligesom regionen har modtaget satspuljemidler fra staten.

### 1.2.11 Øvrige anlægsprojekter på sundhedsområdet

På det øvrige anlægsområde har de væsentligste projekter i 2016 været:

#### *Udbygning og renovering af matriklen i Hjørring*

Sygehusmatriklen gennemgår frem til ca. 2023 en større renovering og udbygning, der indebærer opførelse af ny behandlingsbygning, nyt kvinde-barn hus og renovering af højhuset.

I 2016 er renoveringen af sengeafsnittene i højhuset godt i gang. Året er desuden gået med forberedelsen af et nyt udbud på Kvinde-barn huset. Det er forventningen, at der i efteråret 2017 vil blive taget første spadestik til det nye kvinde-barn hus.

#### *Renoveringsplan for matriklen i Thisted*

Den igangværende renoveringsplan for matriklen i Thisted indebærer en samling af sengeafsnittene i hospitalets østfløj. Senest er afdeling M4 indviet i oktober 2016. Renoveringen indebærer, at flere tidligere firsengsstuer nu er erstattet af enkeltmandsstuer. Samtidig er der etableret større badeværelser og installeret lifte i hver stue.

Desuden er inddragelse af den tidligere SOSU-skole til administration og vagtværelser opstartet i 2016.

#### *Nyt hospice i Aalborg-området*

I 2016 er rammerne for et nyt hospice i Aalborg-området faldet på plads. Det nye hospice placeres i Nørresundby, og erstatter de utidssvarende fysiske rammer på den nuværende "KamillianerGaard" på Kastetvej i Aalborg.

Det nye hospice får 15 pladser mod i dag 12 pladser. Etableringen vil ske i et offentlig-privat partnerskab og forventes at stå færdigt i 2019.

## 2 Ledelsens regnskabserklæring (sam- mendrag)

Denne regnskabserklæring afgives i forbindelse med aflæggelsen af Region Nordjyllands årsregnskab for 2016.

Region Nordjyllands tre hovedområder udviser følgende resultater:

Samlet omkostningsbaseret resultat (overskud)	190 mio.kr.
Resultat for sundhed (udgiftsbaseret overskud)	28 mio.kr.
Samlede aktiver og passiver	7.724 mio.kr.
Heraf egenkapital (excl. akkumulerede resultater for Sundhed og Regional Udvikling)	-525 mio.kr.

Vi er som ledelse bekendt med, at regionens årsregnskab aflægges af Regionsrådet, der således har det overordnede ansvar for regnskabsaflæggelsen. Vi er endvidere bekendte med, at vi i kraft af vore stillinger er ansvarlige over for Regionsrådet for de oplysninger, regnskabsmateriale, bevillingsoverholdelse m.v., der ligger til grund for aflæggelsen af årsregnskabet. Vi er ligeledes bekendt med, at vi ifølge lovgivningen for regioner har pligt til at give regionens revision de oplysninger vedrørende regnskabsaflæggelsen, som revisor måtte begære.

Med baggrund i ovennævnte skal vi erklære,

- At der ikke verserer sager, erstatningskrav eller lignende, som kan have større indflydelse på Region Nordjyllands regnskab
- At der efter balancetidspunktet ikke er indtruffet begivenheder af væsentlig betydning for årsregnskabet
- At årsregnskabet giver et korrekt udtryk for regionens aktiver, passiver, økonomiske stilling og resultat og
- At regionens aktiver ikke er pantsat eller på anden måde stillet til sikkerhed for gæld med mindre det fremgår af regnskabet.

Vi kan herudover – i relation til besvigelser og fejl erklære,

- At vi anerkender den daglige ledelses ansvar for implementeringen og driften af regnskabs- og interne kontrolsystemer, som er tilrettelagt for at forebygge og opdage besvigelser og fejl
- At vi har givet revisor alle væsentlige oplysninger om eventuelle besvigelser eller formodninger herom, som vi måtte have kendskab til og
- At vi har meddelt revisor at vi anser at der er en lav risiko for, at regnskabet som følge heraf indeholder væsentlig fejlinformation.

Regionens regnskab skal aflægges omkostningsbaseret, hvilket vil sige, at bl.a. afskrivninger og hensættelser til f.eks. tjenestemandspension, indgår i regnskabsresultatet. Samtidigt håndteres regnskabet i forhold til udgiftsbaserede aftaler med regeringen, hvilket medfører, at der er et naturligt stort fokus på dette resultat.

Aalborg, den / 2017

Ulla Astman  
Regionsrådsformand

Svend Særkjær  
Regionsdirektør

Roeland V. Løfberg  
Økonomidirektør

# 3 Revisionserklæring

Revisionserklæring modtages medio juni 2017

# 4 Udviklingstendenser

Nedenfor vises udviklingen i regnskabsresultatet fra 2013 til 2016 samt det vedtagne budget for 2017. Der vil efterfølgende blive knyttet kommentarer udviklingstendenserne.

Alle tal er omregnet til 2016 pris- og lønniveau. Det skal bemærkes, at der ikke er korrigeret for opga-vejjusteringer som følge af lovændringer.

## 4.1 Sundhedsområdet

Udvikling 2013 - 2016 og budget 2017 Mio.kr.	Regnskabsår				Budget 2017 P/L = 2016	Forskel i pct. 2013-2016	Forskel i pct. 2015-2016
	2013	2014	2015	2016			
	Pris- og lønniveau = 2016						
<b>Sundhedsområdet</b>							
<b>Driftsenheder</b>	<b>6.617</b>	<b>6.718</b>	<b>7.207</b>	<b>7.178</b>	<b>7.003</b>	<b>8,48</b>	<b>-0,40</b>
Aalborg Universitetshospital	4.462	4.558	5.005	4.956	4.848	11,09	-0,97
Regionshospitalet Nordjylland	1.522	1.520	1.541	1.532	1.467	0,69	-0,60
Psykiatrien i Region Nordjylland	633	639	661	690	688	8,94	4,37
<b>Tværgående drift</b>	<b>657</b>	<b>637</b>	<b>676</b>	<b>707</b>	<b>757</b>	<b>7,54</b>	<b>4,47</b>
<b>Samhandel og privatområdet</b>	<b>690</b>	<b>675</b>	<b>90</b>	<b>112</b>	<b>74</b>	<b>-83,80</b>	<b>24,83</b>
<b>Fællesudgifter, projekter og puljer</b>	<b>411</b>	<b>323</b>	<b>354</b>	<b>380</b>	<b>614</b>	<b>-7,53</b>	<b>7,47</b>
<b>Primær sundhed (sygesikring)</b>	<b>2.083</b>	<b>2.079</b>	<b>2.159</b>	<b>2.202</b>	<b>2.245</b>	<b>5,74</b>	<b>2,02</b>
- Almen læger m.v.	928	921	940	976	981	5,25	3,90
- Medicin	610	623	644	640	654	5,05	-0,51
- Øvrig sygesikring	546	536	575	586	610	7,33	1,78
<b>Central og Fællesadministration</b>	<b>388</b>	<b>385</b>	<b>390</b>	<b>413</b>	<b>404</b>	<b>6,56</b>	<b>5,91</b>
<b>Driftsudgifter excl. renter i alt</b>	<b>10.846</b>	<b>10.818</b>	<b>10.875</b>	<b>10.992</b>	<b>11.097</b>	<b>1,35</b>	<b>1,07</b>
Renter	59	40	23	-20	30	-134,54	-190,46
Anlæg	225	180	164	164	225	-27,21	-0,29
<b>Drifts- og anlægsudgifter i alt</b>	<b>11.130</b>	<b>11.038</b>	<b>11.062</b>	<b>11.136</b>	<b>11.352</b>	<b>0,05</b>	<b>0,66</b>
Finansiering	-11.234	-11.114	-11.306	-11.340	-11.519	0,94	0,30
Hensat vedr. Kvalitetsfondsprojekt *	114	113	113	112	113		
Forbrug vedr. Kvalitetsfondsprojekt	100	130	192	275	758		
Frigivelse af Kvalitetsfondsmidler *	0	0	-461	-231	-758		
Afdrag og lånoptagelse *	25	32	42	34	70		
<b>Udgiftsbaseret resultat</b>	<b>136</b>	<b>198</b>	<b>-358</b>	<b>-15</b>	<b>16</b>		
Omkostninger	-93	-8	-135	-257	-723		
<b>Omkostningsbaseret resultat</b>	<b>44</b>	<b>190</b>	<b>-493</b>	<b>-272</b>	<b>-707</b>		

\* Posterne indgår ikke i resultatopgørelsen.

De samlede driftsudgifter (excl. renter) på Sundhedsområdet viser en stigning fra 2015 på ca. 117 mio. kr. Stigningen kan hovedsageligt forklares ved de følgende (modsatrettede) forhold:

- *Forklaring på vækst fra 2015 til 2016*  
Økonomaftalen for 2016 gav Region Nordjylland et løft på ca. 60 mio. kr. til finansiering af nye initiativer og afdækning af merudgifter på Sundhedsområdet.  
Herudover er regionen tilført ca. 80 mio. kr. til finansiering af initiativer omkring udrednings- og behandlingsret, sundhedsstrategi, SATS-initiativer på psykiatriområdet, lov- og cirkulæreændringer mv.  
Samlet set er der tale om et løft af regionens ramme til Sundhedsområdet på ca. 140 mio. kr.
- *Forklaring på fald fra 2015 til 2016*  
Som følge af, at pris- og lønudviklingen i 2016 har været mindre end oprindeligt forudsat er det aftalt med regeringen, at regionens udgiftsloft er sænket med 20 mio. kr. medio 2016.

Zoomes der ind på udviklingen på de enkelte driftsområder fra 2015 til 2016 fremgår det, at udgiftsniveauet for sygehusene i 2016 stort set er på samme niveau som i 2015. Omvendt var der en betydeligt stigning fra 2014 til 2015. Dette skyldtes hovedsageligt, at budgetansvaret for (hovedparten af) patienter behandlet i andre regioner i 2015 blev flyttet til sygehusene. Disse udgifter har tidligere været afholdt af centrale konti.

På sygesikringsområdet har der været stigende udgifter i perioden fra 2014. Stigningen fra 2015 til 2016 relaterer sig særligt til almen lægeområdet og tandlægeområdet.

På det administrative område ses en udgiftsstigning fra 2015 på ca. 23 mio. kr. Det skyldes overvejende stigende udgifter ved regionens centrale barselsfond, ligesom der i forbindelse med "Fokus og fornyelse" er overført administrative medarbejdere fra Sundhedsområdet til Administrationen i forbindelse med oprettelsen af afdelingen "Forbedring" og dataenheden "Business Intelligence".

Driftsudgifterne i budget 2017 ligger ca. 100 mio. kr. over regnskabsresultatet for 2016. Det skal særligt ses i lyset af den realvækst, der er aftalt i Økonomaftalen for 2017.

I forhold til anlægsområdet de samlede udgifter på samme niveau som i 2015.

Det samlede udgiftsbaserede resultat udtrykker forskellen mellem regionens indtægter og udgifter. Her ses et betydeligt overskud i 2015 – mod underskud i de tidligere år. Overskuddet skyldes langt overvejende, at der i 2015 er udmøntet midler fra Kvalitetsfonden til bygning af Nyt Aalborg Universitetshospital. Disse midler modsvarer de anlægsudgifter, der har været i 2015 og tidligere år vedrørende Nyt Aalborg Universitetshospital. For 2016 er der stort set balance.

## 4.2 Specialektoren

Udvikling 2013 - 2016 og budget 2017 Mio.kr.	Regnskabsår				Budget 2017 P/L = 2016	Forskel i pct. 2013-2016	Forskel i pct. 2015-2016
	2013	2014	2015	2016			
	Pris- og lønniveau = 2016						
<b>Specialektoren</b>							
Løn og andre omkostninger	691	658	668	673	584	-2,73	0,68
Central og Fællesadministration	32	28	29	28	29	-10,78	-3,27
<b>Driftsomkostninger</b>	<b>722</b>	<b>687</b>	<b>696</b>	<b>701</b>	<b>613</b>	<b>-2,95</b>	<b>0,66</b>
Takstindtægter	-699	-685	-707	-700	-613	0,22	-0,99
<b>Resultat</b>	<b>23</b>	<b>3</b>	<b>-11</b>	<b>0</b>	<b>0</b>		

Specialektorens omsætning er faldet i perioden fra 2013 til 2014. Det skal særligt ses i lyset af, at der blev afviklet flere tilbud som følge af manglende efterspørgsel, ligesom Taleinstituttet pr. 1. januar 2014 blev overdraget til Aalborg Kommune.

I perioden 2014 til 2016 har der været en mindre stigning i omsætningen.

Det vedtagne budget for 2017 ligger markant under regnskabsresultatet for 2016. Det skyldes, at der i det vedtagne budget ikke indgår kommunernes køb af meraktivitet og tillægsydelser ved Regionens tilbud. Disse dele er reguleret i rammeaftalen mellem region og kommuner – og den regionale omkostning modsvares af øgede takstindtægter, som løbende indarbejdes i det korrigerede budget (som omplaceringer)

## 4.3 Regional udvikling

Udvikling 2013 - 2016 og budget 2017 Mio.kr.	Regnskabsår				Budget 2017 P/L = 2016	Forskel i pct. 2013-2016	Forskel i pct. 2015-2016
	2013	2014	2015	2016			
	Pris- og lønniveau = 2016						
<b>Regional Udvikling</b>							
Trafikselskab	168	170	170	166	166	-1,21	-2,08
Jordforening	36	36	36	37	36	4,10	3,60
Øvrige regionale aktiviteter	85	88	85	82	82	-3,77	-2,95
Pensionsudgift Nordjyske Jernbaner	7	7	7	6	6		
Central og Fællesadministration	30	28	28	26	26	-14,14	-6,30
	<b>326</b>	<b>328</b>	<b>325</b>	<b>318</b>	<b>316</b>	<b>-2,30</b>	<b>-2,08</b>
Finansiering	-330	-327	-329	-322	-316	-2,15	-2,01
<b>Resultat</b>	<b>-4</b>	<b>3</b>	<b>-5</b>	<b>-5</b>	<b>0</b>		

Indenfor det regionale udviklingsområde svinger niveauet for de samlede driftsudgifter mellem ca. 318 til 328 mio. kr. i perioden 2013 til 2016.

Oversigten viser, at der sker et fald i det samlede udgiftsniveau i perioden fra 2014 til 2016. Dette skal særligt ses i sammenhæng med, at det indgår i økonomiaftalerne med regeringen, at de årlige rammer til det regionale udviklingsområde reduceres med 1% som følge af regeringens omprioriteringsbidrag.

# 5 Regnskabsoversigter mv.

## 5.1 Regnskabsoversigt udgifts- og omkostningsbaseret

Resultatopgørelse for Region Nordjyllands tre hovedområder 2016

### Sundhed

1.000 kr.	2015	2016			2017
	Regnskab	Regnskab	Korr. budget	Afvigelse	Budget
<b>Omkostningsbaseret resultat</b>	<b>-170.703</b>	<b>-186.023</b>	<b>59.556</b>	<b>245.579</b>	<b>-149.964</b>
Omkostningsbaseret incl. afdrag og lån	-472.569	-271.315	-143.644	127.671	-735.564
<b>Udgiftsbaseret resultat Sundhed</b>	<b>-402.622</b>	<b>-27.788</b>	<b>63.385</b>	<b>91.173</b>	<b>-101.900</b>
Sundhed incl. finansiering, afdrag og lån	-339.257	-14.566	133.185	147.751	0
<b>Sundhedsdrift incl. anlæg og administration</b>	<b>10.769.618</b>	<b>11.292.093</b>	<b>11.497.858</b>	<b>205.765</b>	<b>11.655.000</b>
<b>Primær sundhedsdrift</b>	<b>8.211.667</b>	<b>8.377.504</b>	<b>8.400.103</b>	<b>22.599</b>	<b>8.600.211</b>
Driftsenheder (sygehuse)	7.107.604	7.179.099	7.161.670	-17.429	7.129.098
Tværgående drift	667.048	706.622	693.442	-13.180	770.841
Samhandel og privatområdet	88.346	111.824	88.509	-23.315	75.694
Fællesudgifter, projekter og puljer	348.669	379.959	456.482	76.523	624.579
<b>Praksissektoren</b>	<b>2.143.053</b>	<b>2.202.373</b>	<b>2.192.225</b>	<b>-10.148</b>	<b>2.269.460</b>
Almen og speciallægehjælp	1.208.734	1.256.737	1.256.544	-193	1.293.227
Medicin	641.742	640.320	641.192	872	651.751
Øvrige områder under Praksissektoren	292.577	305.316	294.489	-10.827	324.482
<b>Central og fællesadministration</b>	<b>384.576</b>	<b>413.020</b>	<b>420.021</b>	<b>7.001</b>	<b>411.328</b>
<b>Renter</b>	<b>22.230</b>	<b>-20.391</b>	<b>45.400</b>	<b>65.791</b>	<b>30.400</b>
<b>Anlæg i alt</b>	<b>351.092</b>	<b>438.492</b>	<b>667.709</b>	<b>229.217</b>	<b>1.000.700</b>
Anlæg - Sundhed	161.815	163.923	327.709	163.786	228.700
Kvalitetsfondsprojekt	189.277	274.569	340.000	65.431	772.000
<b>Hensættelse og forbrug af hensættelse til Kvalitetsfondsprojekt</b>	<b>-343.001</b>	<b>-118.905</b>	<b>-227.600</b>	<b>-108.695</b>	<b>-657.100</b>
Hensættelse	111.000	112.400	112.400	0	114.900
Forbrug af tidligere års hensættelse	-454.001	-231.305	-340.000	-108.695	-772.000
<b>Omkostninger</b>	<b>-133.312</b>	<b>-256.749</b>	<b>-276.829</b>	<b>-20.080</b>	<b>-735.564</b>
<b>Finansiering</b>	<b>-11.150.010</b>	<b>-11.340.273</b>	<b>-11.389.073</b>	<b>-48.800</b>	<b>-11.726.500</b>
Statsligt bloktilskud	-9.169.044	-9.318.924	-9.319.075	-151	-9.479.500
Kommunalt aktivitetsafhængigt bidrag	-1.784.610	-1.823.577	-1.823.440	137	-1.868.400
Statsligt aktivitetsbidrag	-137.268	-138.684	-138.658	26	-141.300
Særligt lånoptag	0	0	0	0	0
Kompensationsordning	-59.088	-59.088	-59.000	88	-59.000
Andet (kassetræk)	0	0	-48.900	-48.900	-178.300
<b>Afdrag</b>	<b>85.835</b>	<b>106.913</b>	<b>97.700</b>	<b>-9.213</b>	<b>126.700</b>
<b>Lånoptagelse</b>	<b>-44.700</b>	<b>-73.300</b>	<b>-73.300</b>	<b>0</b>	<b>-55.200</b>



### Specialektoren

1.000 kr.	2015 Regnskab	2016			2017 Budget
		Regnskab	Korr. budget	Afvigelse	
<b>Netto driftsresultat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Driftsresultat</b>	<b>-10.041</b>	<b>440</b>	<b>949</b>	<b>509</b>	<b>285</b>
<b>Takstindtægter</b>	<b>-697.570</b>	<b>-700.306</b>	<b>-695.203</b>	<b>5.103</b>	<b>-623.596</b>
<b>Driftsomkostninger</b>	<b>687.529</b>	<b>700.746</b>	<b>696.152</b>	<b>-4.594</b>	<b>623.881</b>
Lønninger	524.241	537.399	545.095	7.696	480.420
Andre omkostninger	110.322	114.701	94.014	-20.687	76.536
Indtægter	-14.315	-15.102	-9.462	5.640	0
Finansielle omkostninger	39.334	36.404	37.200	796	37.673
Fællesudgifter vedr. Specialektoren	1.466	1.316	1.432	116	2.050
Administration - Central og fælles	28.780	28.228	29.273	1.045	29.252
Overførsel fra central pulje	-1.466	-1.316	-1.400	-84	-2.050
Overskud central pulje	-833	-885	0	885	0
<b>Overførsler til konsolidering eller takstreguleringer til senere afregning</b>	<b>10.041</b>	<b>-440</b>	<b>-949</b>	<b>-509</b>	<b>-285</b>
<b>Anlæg *</b>	<b>10.913</b>	<b>71.077</b>	<b>144.417</b>	<b>73.340</b>	<b>86.900</b>
<b>Lånoptagelse</b>	<b>0</b>	<b>-108.100</b>	<b>-127.644</b>	<b>-19.544</b>	<b>-86.900</b>
<b>Afdrag på lån vedr. Specialektorens institutioner *</b>	<b>9.769</b>	<b>9.769</b>	<b>0</b>	<b>-9.769</b>	<b>0</b>

\* Anlægsudgifter, lån og afdrag på lån indgår ikke i sektorens løbende drift, da der betales afskrivninger og intern forrentning via taksterne

### Regional Udvikling

1.000 kr.	2015 Regnskab	2016			2017 Budget
		Regnskab	Korr. budget	Afvigelse	
<b>Driftsresultat</b>	<b>-4.102</b>	<b>-4.323</b>	<b>300</b>	<b>4.623</b>	<b>0</b>
<b>Driftsudgifter</b>	<b>317.882</b>	<b>318.117</b>	<b>322.786</b>	<b>4.669</b>	<b>323.857</b>
Trafikelskab	166.113	166.231	169.225	2.995	169.973
Jordforurening	35.187	37.256	37.257	0	36.725
Øvrige regionale aktiviteter	82.891	82.214	82.573	359	83.622
Central og fælles administration	27.186	26.035	27.350	1.315	27.098
Tjenestemandspension Nordjyske Jernbaner	6.506	6.381	6.381	0	6.439
<b>Finansiering</b>	<b>-321.984</b>	<b>-322.440</b>	<b>-322.486</b>	<b>-46</b>	<b>-323.857</b>
Bloktilskud til udviklingsopgaver	-248.172	-247.200	-247.206	-6	-246.648
Kommunalt befolkningsbidrag	-73.812	-75.240	-75.280	-40	-77.209

### Samlet resultat

1.000 kr.	2015 Regnskab	2016			2017 Budget
		Regnskab	Korr. budget	Afvigelse	
<b>I alt</b>	<b>-184.846</b>	<b>-189.906</b>	<b>-63.804</b>	<b>126.102</b>	<b>-149.964</b>
Sundhedsområdet	-170.703	-186.023	-65.053	120.970	-149.964
Specialektoren	-10.041	440	949	509	0
Regional Udvikling	-4.102	-4.323	300	4.623	0

## 5.2 Resultatopgørelse

Resultatopgørelse 2016		Sundhed		Specialområdet		Regional udvikling		Regionen i alt	
1.000 kr.	Note	2015	2016	Note	2015	2016	Note	2015	2016
<b>Driftsindtægter:</b>									
Takstbetalinger				-697.570	-672.779			-697.570	-672.779
Øvrige driftsindtægter		-650.208	-716.037	-68.995	-66.232	-32.504	-40.026	-751.706	-822.296
<b>Driftsindtægter i alt</b>		<b>-650.208</b>	<b>-716.037</b>	<b>-766.565</b>	<b>-739.012</b>	<b>-32.504</b>	<b>-40.026</b>	<b>-1.449.276</b>	<b>-1.495.075</b>
<b>Driftsomkostninger:</b>									
Personaleomkostninger		5.387.884	5.402.771	602.103	613.075	33.032	34.013	6.023.020	6.049.859
Materiale- og aktivitetsomkostninger		3.657.268	3.786.240	34.794	50.879	127.377	134.103	3.819.439	3.971.222
Af- og nedskrivninger		375.765	303.496	24.956	25.726	0	0	400.721	329.222
Andre driftsomkostninger		2.051.766	2.253.482	66.627	54.081	185.275	185.627	2.303.668	2.493.190
Fælles formål og administration		164.749	155.902	13.353	12.496	4.702	4.400	182.804	172.799
Renter		-7.919	-31.605	14.691	10.723	0	0	6.773	-20.882
<b>Driftsomkostninger i alt</b>	<b>3</b>	<b>11.629.514</b>	<b>11.870.288</b>	<b>3</b>	<b>756.524</b>	<b>766.979</b>	<b>3</b>	<b>350.386</b>	<b>358.143</b>
<b>Resultat før finansieringsindtægter</b>		<b>10.979.307</b>	<b>11.154.250</b>		<b>-10.041</b>	<b>27.967</b>		<b>317.882</b>	<b>318.117</b>
<b>Finansieringsindtægter:</b>									
Bloktilskud fra staten (1.90.90/2.90.90/3.90.90)		-9.228.132	-9.378.012		-1.603	-248.172	-247.200	-9.476.304	-9.626.815
Grund- og udviklingsbidrag fra kommunerne (1.90.91/3.90.91)						-73.812	-75.240	0	0
Aktivitetsbestemte tilskud fra staten (1.90.93)		-137.268	-138.684					-73.812	-75.240
Aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne (1.90.92)		-1.784.610	-1.823.577					0	0
Tilskud fra bløderudigningsordningen								0	0
Objektive finansieringsbidrag (2.90.90)				0	-25.924				
<b>Finansieringsindtægter i alt</b>		<b>-11.150.010</b>	<b>-11.340.273</b>		<b>0</b>	<b>-27.527</b>		<b>-321.984</b>	<b>-322.440</b>
<b>Driftsresultat</b>	<b>4</b>	<b>-170.703</b>	<b>-186.023</b>	<b>4</b>	<b>-10.041</b>	<b>440</b>	<b>4</b>	<b>-4.102</b>	<b>-4.323</b>
								<b>-184.845</b>	<b>-189.905</b>

\* Hertil kommer for Specialets renter vedr. almene boliger 259 t.kr., som registreres på egenkapitalen og 232 t.kr. som forrentning af igangværende anlægsarbejder.  
Efter fradrag af disse poster nås resultatet for de eksterne rentebevægelser i Region Nordjylland i 2016

## 5.3 Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelse 2016	Sundhed		Specialektor		Regional udvikling		Regionen i alt	
	Regnskab 2015	Regnskab 2016	Regnskab 2015	Regnskab 2016	Regnskab 2015	Regnskab 2016	Regnskab 2015	Regnskab 2016
<b>1.000 Kr.</b>								
<b>Driftsresultat</b>	<b>170.703</b>	<b>186.023</b>	<b>10.040</b>	<b>-440</b>	<b>4.101</b>	<b>4.323</b>	<b>184.844</b>	<b>189.905</b>
<b>Likviditetsreguleringer til resultatet</b>								
- investeringer fra driftsbudget	-73.566	-3.251					-73.566	-3.251
+ afskrivninger	370.427	299.354	24.956	25.724			395.383	325.078
+/- regulering af varebeholdninger	15.048	4.390					15.048	4.390
+/- regulering af feriepenge	-2.490	-5.255	769	736	183	182	-1.538	-4.337
+/- pensionspensøttelse	30.013	26.964	4.238	3.758			34.250	30.722
+/- øvrige periodiseringer *	-120.969	-140.306	14.116	10.145	-106	-20	-106.960	-130.181
<b>Likviditetsvirkning fra drift</b>	<b>389.164</b>	<b>367.919</b>	<b>54.118</b>	<b>39.922</b>	<b>4.178</b>	<b>4.485</b>	<b>447.460</b>	<b>412.327</b>
<b>Likviditetsvirkning af investeringer</b>								
- køb af anlægsaktiver	-15.210	937	-18.351	0	0	0	-33.561	937
- igangværende arbejder	-343.208	-495.946	0	-71.322	0	0	-343.208	-567.267
+ salg af anlægsaktiver	2.844	7.305	0	486	0	0	2.844	7.792
+ modtagne anlægstilskud fra staten	3.800	49.058	0	0	0	0	3.800	49.058
+ salg af anlægsaktiver i forbindelse med kvalitetsfundsinvesteringer	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Likviditetsvirkning af investeringer</b>	<b>-351.774</b>	<b>-438.645</b>	<b>-18.351</b>	<b>-70.835</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-370.125</b>	<b>-509.480</b>
<b>Likviditetsvirkning fra drift og investeringer</b>	<b>37.390</b>	<b>-70.726</b>	<b>35.767</b>	<b>-30.913</b>	<b>4.178</b>	<b>4.485</b>	<b>77.336</b>	<b>-97.154</b>
<b>Øvrige likviditetsforskydninger</b>								
+/- forskydning i kortfristede tilgodehavender							-39.036	53.837
+/- forskydning i kortfristede gældsforpligtelser							20.496	90.061
+ optagelse af eksterne lån							44.700	181.400
- afdrag på eksisterende lån							-98.366	-118.959
- hensøttelser til finansiering af projekter med kvalitetsfundsstøtte							-111.000	-112.400
+ forbrug af hensøttelser til finansiering af projekter med kvalitetsfundsstøtte							454.001	190.247
+/- værdiregulering af likvide aktiver							100.201	9.297
+/- øvrige finansielle poster								
<b>Øvrige likviditetsforskydninger</b>							<b>370.996</b>	<b>293.483</b>
<b>Årets samlede likviditetsvirkning</b>							<b>448.333</b>	<b>196.329</b>
+ Likvid beholdning primo regnskabet							24.275	472.607
<b>Likvid beholdning ultimo regnskabsåret</b>							<b>472.607</b>	<b>668.936</b>

## 5.4 Balance

Balance	Note	Sundhed	Social og specialunder visning	Regional udvikling	Regionen i alt ultimo 2016	Balance ultimo 2015
<b>1.000 Kr.</b>						
<b>Aktiver</b>						
Immaterielle anlægsaktiver	9	62.717	0	0	62.717	52.866
Materielle anlægsaktiver					<b>5.352.043</b>	<b>5.136.413</b>
Grunde og bygninger	5	3.039.621	455.812	3.364	3.498.796	3.649.703
Tekniske anlæg og maskiner	6	473.182	30.955	80	504.217	575.371
Inventar - herunder IT-udstyr	7	187.803	6.648	41	194.492	196.340
Materielle anlægsaktiver under udførelse	8	1.065.001	89.356	181	1.154.538	715.000
Aktiver vedrørende beløb til opkrævning eller udbetaling for andre					0	0
Aktiver tilhørende fonds og legater					326.448	267.695
Langfristede tilgodehavender	12				263.029	339.434
Udlæg vedrørende hovedkonto 2 og 3			0		0	0
Varebeholdninger		58.739	0	0	58.739	63.129
Fysiske anlæg til salg	10	44.288	33.217	0	77.505	63.271
Tilgodehavende hos staten					411.761	173.640
Kortfristede tilgodehavender i øvrigt	11				503.240	707.012
Likvide aktiver					668.936	472.607
<b>Aktiver i alt</b>					<b>7.724.418</b>	<b>7.276.069</b>
<b>Passiver</b>						
Egenkapital	13				-525.220	1.998
Driftresultater overført til næste år	14	194.562		20.596	215.158	24.812
Hensatte forpligtelser					3.443.577	2.943.387
Passiver tilhørende fonds og legater					528.245	445.399
Passiver vedrørende beløb til opkrævning eller udbetaling for andre					0	0
Langfristet gæld					2.085.702	2.055.112
Udlæg vedrørende hovedkonto 2 og 3			21.492		21.492	21.779
Kortfristet gæld til pengeinstitutter					0	0
Kortfristet gæld til staten					0	0
Kortfristet gæld i øvrigt					1.955.465	1.783.582
<b>Passiver i alt</b>					<b>7.724.418</b>	<b>7.276.069</b>

Region Nordjyllands status har en balancesum ultimo 2016 på 7.724,4 mio.kr. Den er steget med 448,3 mio.kr. i løbet af 2016.

Region Nordjyllands samlede likviditet er på 668,9 mio.kr. Likviditeten er steget med 196,3 mio.kr. i 2016, primært på grund af øgede overførsler af anlægsbevillinger. Region Nordjyllands likviditet er placeret med godt 1.800 mio.kr. i porteføljer med investeringer i obligationer mv. jævnfør Finansiell Strategi. Til de løbende bankforretninger, er der aftalt en trækingsret med Regionens bankforbindelse.

Region Nordjyllands samlede kortfristede tilgodehavender er steget med 36 mio.kr, hvilket dels skyldes et fald i tilgodehavender ultimo året 85,2 mio.kr, dels er der en stigning i periodiseringsposterne som tilgodehavender på ca. 121,4 mio.kr. Disse poster er ikke udtryk for reelle tilgodehavender, men en forskydning i tidspunkt for registrering af såvel tilgodehavender som gældsposter.

De langfristede tilgodehavender er faldet med 76,4 mio.kr. Faldet består primært af nettofrigivelse fra deponering vedrørende egenfinansiering til Nyt Aalborg Universitetshospital på 77,8 mio.kr. Beløbet består af en hensættelse på 112,4 mio.kr., udbetaling fra Kvalitetsfonden på 41,0 mio.kr. og frigivelse af forbrug på 231,3 mio.kr. Herudover er der en positiv kursregulering vedr. indskud i Amgros på 1,2 mio.kr. og en mindre tilgang til indskud i Regionens lejemål.

Aktiver og passiver tilhørende fonde og legater bør ses under ét. Netto er der en passivpost på 201,8 mio.kr, som er et udtryk for det beløb Region Nordjylland opbevarer i forbindelse med primært forskningsprojekter og andre projekter. Der er en stigning på området i 2016 på 24,1 mio.kr. På dette område registreres også garantier i forbindelse med byggerier og råstofudvinding på i alt 286,2 mio.kr. De optræder på både aktiv- og passivposterne og er dermed udlignet i nettosummen.

En væsentlig del af balancen er omkostningselementer, hvor de største områder på aktivsiden er materielle og immaterielle anlægsaktiver m.v., som i alt udgør 5.414,8 mio. kr., altså en væsentlig del af balancen. Disse poster er øget med 225,5 mio.kr. i løbet af 2016. Beløbet er et nettobeløb bestående af en tilgang fra anlægsarbejder og en afgang bestående af afskrivninger. De samlede afskrivninger er på 357,2 mio.kr.

På passivsiden er den største omkostningspost hensættelsen til tjenestemandspensioner på 2.718,2 mio.kr. Denne hensættelse er steget med 443,7 mio.kr. ultimo 2016 på baggrund af vurdering i aktuaropgørelse ultimo 2016.

Herudover er der på passivsiden hensættelser til arbejdsskader og patientskader på i alt 647,5 mio.kr., hensættelse til imødegåelse af eventuelle udgifter i forbindelse med sager ved advokat på 4,6 mio.kr. og hensættelser vedr. tilsagn til projekter vedr. Vækstforum m.fl. på 73,3 mio.kr.

I det omkostningsbaserede regnskab er der herudover hensættelse til ferie- og afspadseringsforpligtelser på henholdsvis 784,2 mio.kr. og 38,3 mio.kr.

Hensættelserne til ferie- og afspadseringsforpligtelser afvikles primært ved, at personalet afvikler tilgodehavende ferie og afspadserer tilgodehavende timer. Hensættelserne til arbejdsskader og patientskader er derimod beløb, som forventes udbetalt over en årrække til medarbejdere eller patienter, der er kommet til skade.

Akkumuleret resultat vedr. konto 2 og 3 vedrører udelukkende Specialsektoren. Beløbet dækker dels beløb, der indgår i takstreguleringer i 2016 og frem og dels et beløb til konsolidering af sektoren.

På passivsiden indgår også kort- og langfristet gæld. Den kortfristede gæld er steget, hvilket har en positiv indflydelse på likviditeten på kort sigt og den langfristede gæld er steget da lånoptagelsen i regnskabet for 2016 er større end det samlede afdrag. Herudover er der i 2016 afviklet leasinggæld for 62,4 mio.kr. og optaget ny leasinggæld for 30,6 mio.kr. Leasinggælden er i modsætning til den øvrige del af den langfristede gæld en del af omkostningselementerne.

Region Nordjyllands egenkapital er faldet 2016. Det skyldes primært øgede hensættelser til tjenestemandspensioner og andre forpligtelser.

## 5.5 Noter til resultatopgørelse og balance

Note

				I alt 1.000 kr.
<b>1 Fælles formål og administration</b>				
Politisk organisation				13.406
Administrativ organisation				145.206
Lønpuljer				0
Tjenestemandspensioner				595
Diverse omkostninger og indtægter				13.592
Andel af renter m.v.				0
Overførsel til hovedkonto 1-3				
Fordelt*	<b>Sundhed</b>	<b>Specialektor</b>	<b>Regional udvikling</b>	
- Fælles formål og administration	-155.902	-12.496	-4.400	
	<u>-155.902</u>	<u>-12.496</u>	<u>-4.400</u>	
Fordelt i alt				<u>-172.799</u>
<b>Fælles formål og administration i alt</b>				<b><u>0</u></b>

\*Fælles formål og administration er fordelt med 90,17% til Sundhedsområdet, 7,27 % til Specialektoren og 2,56% til Regional udvikling

<b>2 Renter</b>				
Likvide aktiver				-31.787
Kortfristede tilgodehavender i øvrigt				1
Langfristede tilgodehavender				0
Udlæg vedrørende hovedkonto 2 og 3				-11.214
Kortfristet gæld til pengeinstitutter				0
Kortfristet gæld til staten				0
Kortfristet gæld i øvrigt				120
Renter af langfristet gæld				48.032
Kurstab og kursgevinster i øvrigt				-36.758
Overførsel til hovedkonto 1 - 3*	<b>Sundhed</b>	<b>Specialektor</b>	<b>Regional udvikling</b>	
Renter	20.391	0	0	
Forrentning anlægsaktiver	0	10.867	0	
Forrentning igangværende anlægsaktiver	0	232	0	
Fordeling intern forretning af anlægsaktiver	11.214	-11.214	0	
Almene boliger *	0	259	0	
Interne renter (pengestrøm)	0	-143	0	
	<u>31.605</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>31.605</u>
<b>Renter i alt</b>				<b><u>0</u></b>

\* Renter vedr. almene boliger afholdes over egenkapitalen og renter vedr. igangværende anlæg afholdes i anlægsregnskaberne

<b>3 Driftsomkostninger</b>				
	<b>Sundhed</b>	<b>Specialektor</b>	<b>Regional udvikling</b>	
Renter	-31.605	10.723	0	-20.882
Fælles formål og adm. Incl. Afskrivninger	155.902	12.496	4.400	172.798
Afskrivninger	303.496	25.726	0	329.222
Andre driftsudgifter incl. Afskrivninger	2.253.482	54.081	185.627	2.493.190
Materialer og aktivitetsudgifter	3.786.240	50.879	134.103	3.971.222
Personaleomkostninger	5.402.771	613.075	34.013	6.049.859
<b>I alt</b>	<b><u>11.870.288</u></b>	<b><u>766.979</u></b>	<b><u>358.143</u></b>	<b><u>12.995.410</u></b>

Note

4 Driftsresultat

	Sundhed	Specialektor	Regional udvikling	I alt
Primo 2016	-8.539	-21.779	-16.273	-46.591
Regnskabsresultat 2016	<u>-186.023</u>	<u>440</u>	<u>-4.323</u>	<u>-189.906</u>
Ultimo 2016	-194.562	-21.339	-20.596	-236.497

5 Grunde og bygninger  
1.000 kr.

	Sundhed	Specialektor	Regional udvikling	I alt
<b>Værdi 1. jan. 2016</b>	4.332.828	615.877	4.253	4.952.958
Tilgang	46.943	16.439	0	63.381
Afgang	0	-30.423	0	-30.423
Overført	0	0	0	0
<b>Kostpris 31. dec. 2016</b>	<u>4.379.771</u>	<u>601.892</u>	<u>4.253</u>	<u>4.985.916</u>
<b>Af- og nedskrivninger 1. jan. 2016</b>	1.175.781	126.682	793	1.303.255
Årets afskrivninger	164.369	19.399	96	183.865
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger på afhændede aktiver	0	0	0	0
<b>Af- og nedskrivninger 31. dec. 2016</b>	<u>1.340.150</u>	<u>146.081</u>	<u>889</u>	<u>1.487.120</u>
<b>Regnskabsmæssig værdi 31. dec. 2016</b>	<u>3.039.621 *</u>	<u>455.812 **</u>	<u>3.364</u>	<u>3.498.796</u>

\*Indeholder nettoværdi på 58.999 tkr. vedrørende Hospice Kamillianergaarden og Hospice Vendsyssel

\*\* Indeholder nettoværdi på 78.043 t.kr. vedrørende almene boliger (Sødisbakke og Kærvang)

Den offentlige ejendomsværdi af grunde og bygninger

	<u>3.090.143 *</u>	<u>397.308 **</u>	<u>4.045</u>	<u>3.491.496</u>
--	--------------------	-------------------	--------------	------------------

\* Beløbet er excl. Vurdering for Hospice Kamillianergaarden og Hospice Vendsyssel ( i alt 34.220 t.kr.)

\*\* Værdi af almene boliger er indeholdt i beløbet.



Note

	Sundhed	Specialektor	Regional udvikling	I alt
<b>6 Tekniske anlæg og maskiner 1.000 kr.</b>				
<b>Værdi 1. jan. 2016</b>	1.332.513	57.637	306	1.390.456
Tilgang	45.915	5.080	10	51.006
Afgang	0	0	0	0
Overført	0	0	0	0
<b>Kostpris 31. dec. 2016</b>	<u>1.378.428</u>	<u>62.718</u>	<u>316</u>	<u>1.441.462</u>
<b>Af- og nedskrivninger 1. jan. 2016</b>	788.120	26.758	207	815.085
Årets afskrivninger	117.126	5.004	29	122.160
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger på afhændede aktiver	0	0	0	0
<b>Af- og nedskrivninger 31. dec. 2016</b>	<u>905.246</u>	<u>31.762</u>	<u>236</u>	<u>937.245</u>
<b>Regnskabsmæssig værdi 31. dec. 2016</b>	<u>473.182</u>	<u>30.955</u>	<u>79</u>	<u>504.217</u>
<b>7 Inventar herunder IT-udstyr 1.000 kr.</b>				
<b>Værdi 1. jan. 2016</b>	919.971	25.095	353	945.420
Tilgang	28.944	295	15	29.254
Afgang	0	0	0	0
Overført	0	0	0	0
<b>Kostpris 31. dec. 2016</b>	<u>948.915</u>	<u>25.391</u>	<u>368</u>	<u>974.674</u>
<b>Af- og nedskrivninger 1. jan. 2016</b>	732.576	16.200	303	749.080
Årets afskrivninger	28.536	2.543	24	31.103
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger på afhændede aktiver	0	0	0	0
<b>Af- og nedskrivninger 31. dec. 2016</b>	<u>761.112</u>	<u>18.743</u>	<u>327</u>	<u>780.182</u>
<b>Regnskabsmæssig værdi 31. dec. 2016</b>	<u>187.803</u>	<u>6.648</u>	<u>41</u>	<u>194.492</u>

Note

	Sundhed	Specialektor	Regional udvikling	I alt
<b>8 Materielle anlæg under udførelse 1.000 kr.</b>				
<b>Værdi 1. jan. 2016</b>	675.360	39.458	181	715.000
Tilgang	487.719	71.077	0	558.796
Afgang	-98.078	-21.180	0	-119.258
Overført	0	0	0	0
<b>Kostpris 31. dec. 2016</b>	<u>1.065.001</u>	<u>89.356</u>	<u>181</u>	<u>1.154.538</u>
<b>Af- og nedskrivninger 1. jan. 2016</b>	0	0	0	0
Årets afskrivninger	0	0	0	0
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger på afhændede aktiver	0	0	0	0
<b>Af- og nedskrivninger 31. dec. 2016</b>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<b>Regnskabsmæssig værdi 31. dec. 2016</b>	<u>1.065.001</u>	<u>89.356</u>	<u>181</u>	<u>1.154.538</u>
<b>9 Immaterielle aktiver 1.000 kr.</b>				
<b>Værdi 1. jan. 2016</b>	358.930	0	0	358.930
Tilgang	29.994			29.994
Afgang				0
Overført	0			0
<b>Kostpris 31. dec. 2016</b>	<u>388.924</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>388.924</u>
<b>Af- og nedskrivninger 1. jan. 2016</b>	306.063	0	0	306.063
Årets afskrivninger	20.143			20.143
Årets nedskrivninger				0
Af- og nedskrivninger på afhændede aktiver				0
<b>Af- og nedskrivninger 31. dec. 2016</b>	<u>326.207</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>326.207</u>
<b>Regnskabsmæssig værdi 31. dec. 2016</b>	<u>62.717</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>62.717</u>

Note

10 Bygninger og grunde til videresalg 1.000 kr.	Sundhed	Specialektor	Regional udvikling	I alt
<b>Værdi 1. jan. 2016</b>	52.874	10.397	0	63.271
Tilgang	0	22.820	0	22.820
Afgang	-8.586	0	0	-8.586
Overført	0	0	0	0
<b>Kostpris 31. dec. 2016</b>	<u>44.288</u>	<u>33.217</u>	<u>0</u>	<u>77.505</u>
				0
<b>Af- og nedskrivninger 1. jan. 2016</b>	0	0	0	0
Årets afskrivninger	0	0	0	0
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger på afhændede aktiver	0	0	0	0
<b>Af- og nedskrivninger 31. dec. 2016</b>				
<b>Regnskabsmæssig værdi 31. dec. 2016</b>	<u>44.288</u>	<u>33.217</u>	<u>0</u>	<u>77.505</u>

11 Kortfristede tilgodehavender i øvrigt 1.000 kr.	Regionen i alt 31/12 2016	31-12-2015
Tilgodehavender betalingskontrol	255.487	347.656
Andre tilgodehavender	279.510	281.607
Finansielle aktiver tilhørende selvejende institution	1.598	1.300
Tilgodehavender hos kommuner og andre regioner	-927	-1.080
Mellemregning mellem årene	-32.428	77.529
<b>I alt</b>	<u>503.240</u>	<u>707.012</u>

12 Aktier, andelsbeviser og ejerandele	2016		
	Ejerandel %	Indre værdi tkr.	Regionens andel tkr.
Amgros	10,58	116.950	12.373

13 Egenkapital	Regionen i alt 31/12 2016 1.000 kr.
<b>Balancen 31/12 2015</b>	<b>-26.809</b>
<b>Driftsresultat</b>	
Sundhedsområdet	-186.023
Regionaludvikling	-4.323
<b>Driftsresultat i alt</b>	<b>-190.346</b>
Regulering vedr. donationer	-42.354
Regulering af hensættelser	565.697
Regulering af værdier	-7.400
Regulering af aktiver	11.275
<b>Egenkapital pr. 31/12 2016</b>	<b>310.063</b>

Note

14 Driftsresultat 1.000 kr.	Sundhed	Regional Udvikling	I alt
Driftsresultat primo 2016	-8.539	-16.273	-24.812
Årets resultat	-186.023	-4.323	-190.346
<b>Driftsresultat ultimo 2016</b>	<b><u>-194.562</u></b>	<b><u>-20.596</u></b>	<b><u>0</u></b>
		<b><u>-215.158</u></b>	

## 5.6 Overførsler

Overførsler til og fra	Fra 2015			Til 2017			2016 påvirkning
	2016 / Mio.kr.	Ansøgte Overførsler	Automatiske overførsler	I alt	Ansøgte Overførsler	Automatiske overførsler	
<b>Drift</b>							
Hospitaler		(x) -22,2	-22,2		(y) -16,5	-16,5	-5,7
Sundhedsområdet i øvrigt	1,9		1,9	9,6		9,6	-7,7
	1,9	-22,2	-20,3	9,6	-16,5	-6,9	-13,4
Regional udvikling			0,0			0,0	0,0
Fællesområdet			0,0			0,0	0,0
<b>I alt drift</b>	<b>1,9</b>	<b>-22,2</b>	<b>-20,3</b>	<b>9,6</b>	<b>-16,5</b>	<b>-6,9</b>	<b>-13,4</b>
<b>Anlæg</b>							
Sundhedsområdet	120,5		120,5	167,6		167,6	-47,1
Specialesektoren	16,8		16,8	70,4		70,4	-53,6
<b>I alt anlæg</b>	<b>137,2</b>		<b>137,2</b>	<b>238,0</b>		<b>238,0</b>	<b>-100,8</b>
<b>Drift og anlæg i alt</b>	<b>139,2</b>	<b>-22,2</b>	<b>117,0</b>	<b>247,6</b>	<b>-16,5</b>	<b>231,1</b>	<b>-114,1</b>

Til finansiering af overførsler mellem årene vedrørende sundhedsområdet drift er der i de årlige budgetter afsat en pulje på ca. 26 mio. kr. Dette skal ses i lyset af budgetloven, der har vanskeliggjort "almindelige" tillægsbevillinger, som ligger udenfor de aftale udgiftsrammer.

Note x: De somatiske sygehuse har i 2015 haft merforbrug på ca. 38 mio. kr. Regionsrådet har besluttet, at merforbrug vedr. Sygehus Thy-Mors på 15,9 mio. kr. ikke overføres til 2016. Merforbrug vedr. Aalborg Universitetshospital og Sygehus Vendsyssel (i alt 22,2 mio. kr.) overføres med henblik på etablering af en særlig meraktivitetspulje for de to sygehuse i 2016.

Note y: De somatiske sygehuse har i 2016 haft merforbrug på ca. 17,2 mio. kr. Regionsrådet har besluttet, at merforbrugene overføres med henblik på etablering af en særlig meraktivitetspulje for de to sygehuse i 2017.

## 5.7 Anvendt regnskabspraksis

Regionsrådet i Region Nordjylland har som bilag til Økonomiguiden godkendt den anvendte regnskabspraksis ved regnskabsafslutning.

Regnskabspraksissen tager udgangspunkt i retningslinjerne givet af Social- og Indenrigsministeriet i "Budget- og regnskabssystem for regioner".

I overensstemmelse med reglerne herfor aflægges det omkostningsbaserede regnskab. I det omkostningsbaserede regnskab indregnes og måles aktiver og passiver på status. Aktiverne afskrives over relevant levetid afhængig af, om der er tale om bygninger, tekniske anlæg eller inventar.

Forpligtelser i form af tjenestemandspensionsforpligtelser skal opgøres aktuarmæssigt minimum hvert 5 år. Hensættelser til patientskader og arbejdsskader beregnes på baggrund af opståede skader i året og faktiske skadesudbetalinger i året.

Årsregnskabet indeholder udover regionens egen virksomhed udgifter og indtægter samt aktiver og passiver for selvejende institutioner, hvor regionen har indgået driftsoverenskomst i henhold til Lov om social service og hvor regionen yder drifts- eller anlægstilskud. Herudover er regnskaber for almene boliger ejet af Region Nordjylland specificeret i regnskabet.

Såvel resultatopgørelsen, pengestrømsopgørelsen som balancen indeholder sammenligning med det foregående år.

### Resultatopgørelsen

Resultatopgørelsen indeholder regnskabsårets indtægter og omkostninger, udgifter, afskrivninger og hensættelser til pension mv. For det omkostningsbaserede regnskab gælder, at aktiver og passiver indregnes og måles på statutidspunktet og afskrives over den for aktivets art relevante levetid.

### Pengestrømsopgørelsen

Pengestrømsopgørelsen viser hvilken virkning, der med udgangspunkt i det omkostningsbaserede regnskab, er på regionens likviditet ultimo regnskabsåret.

### Balancen

#### Anlægsaktiver

Anlægsaktiver opdeles traditionelt i materielle, immaterielle og finansielle aktiver.

Fælles for indregning af alle tre typer gælder, at aktivet skal have en forventet brugstid på mere end 1 år, og at aktivet har en værdi på 100.000 kr. eller derover.

Aktiverne indregnes og måles til kostpris med fradrag af foretagne af- og nedskrivninger. Alle aktiver afskrives lineært:

- Bygninger 10-50 år
- Teknisk anlæg 5 – 10 år
- Inventar 3 – 10 år

Særligt om leasede aktiver:

Ved et finansielt leaset aktiv forstås et aktiv, som regionen leaser, og hvor alle væsentlige risici og rettigheder ved besiddelsen overføres til regionen, selvom ejerforholdet ikke formelt overdrages til regionen. Leasede aktiver indregnes i den kategori af aktiv som det vedrører og indgår derfor i balancen.

### **Omsætningsaktiver**

Der afskrives ikke på grunde og bygninger til videre salg.

Varelagre indregnes, hvis der er væsentlige forskydninger i varelagerets størrelse fra år til år, og hvis varelageret overstiger 500.000 kr.

### **Tilgodehavender**

Kortfristede og langfristede tilgodehavender indregnes i første omgang i balancen til kostpris svarende til det fakturerede beløb. Langfristede tilgodehavender korrigeres dog i regnskabet til markedspris. Aktier eller indskud værdisættes som Region Nordjyllands andel af egenkapitalen i pågældende virksomhed i forhold til regionens andel af den indskudte kapital/aktiekapital.

Under tilgodehavender indgår også forudbetalinger af abonnementer, huslejer m.v. De registreres som mellemregninger mellem årene.

Der hensættes til tab på tilgodehavender og eventuelle afskrivninger foretages herfra. Hensættelserne foretages på baggrund af gennemgang og vurdering af tilgodehavender og der laves en endelig vurdering inden afskrivningsindstilling. Til grund for den endelige vurdering gennemgås sagsforløbet for det enkelte tab i forhold til, om man kan foretage yderligere eller fortsat opfølgning er formålsløst og vil være forholdsmæssigt omkostningstungt.

### **Likvide aktiver**

Likvide beholdninger måles til dagsværdi på balancedagen.

### **Egenkapitalen**

Egenkapitalen er målt som forskellen mellem aktiver og forpligtelser. Egenkapitalen er på denne måde et udtryk for regionens formue.

### **Hensatte forpligtelser**

Hensatte forpligtelser indregnes i balancen, og dækker forpligtelser, som regionen på balancedagen har en retlig eller faktisk forpligtelse til, som resultat af en tidligere økonomisk begivenhed, at afvikle, samt at denne afvikling vil medføre et træk på regionens økonomiske ressourcer. Hensatte forpligtelser omfatter primært tjenestemandspensionsforpligtelser, patientskadeforpligtelser og arbejdsskadeforpligtelser.

### **Gældsforpligtelser**

Forskellen mellem kortfristet- og langfristet gæld er afviklingshorisonten. Al gæld til afvikling inden for 1 år fra balancedagen kategoriseres som kortfristet gæld. Gæld til leverandører hører til denne kategori ligesom hensættelse til feriepengeforpligtelser henføres til kortfristet gæld.

Langfristet gæld periodiseres svarende til långivers periodisering.

Forpligtelser, der ikke vil medføre afståelse af økonomiske fordele for regionen, indregnes ikke i balancen, men oplyses som eventualforpligtelser. Aktiver, der ikke med sikkerhed kan opgøres, eller hvor der er stor usikkerhed om deres eksistens, oplyses som eventualrettigheder.

Garantiforpligtelser indgår i regnskabet på samme måde som eventualrettigheder – og forpligtelser.

